

Destratifikáció és restratifikáció 1 Kínában

Martin King Whyte

A nagyobb társadalmi egyenlőségre való törekvés minden bizonnyal korunk egyik legerősebb politikai ösztönzője. Világszerte milliók számára ez a törekvés a marxi szocializmussal azonosul, amelyet olyan ideológiának és politikai programnak tekintenek, amely lehetővé teszi a gazdasági fejlődést a kapitalizmus egyenlőtlenségei és berögzült kiváltságai nélkül. A mai napig azonban a szocialista rendszerek nem voltak túl sikeres "egyenlősítők". Igaz, hogy általában sikerül felszámolniuk a meglévő "kizsákmányoló osztályok" kiváltságait, de ezt követően hajlamosak az egyenlőtlenség új és összetett formáinak bevezetésére.

és a hatalom koncentrációja, ahelyett, hogy fokozatosan korlátozza őket, ahogyan azt eredetileg ígérték. A Szovjetunió tapasztalatai a legdrámaibbak ebben a tekintetben. Lenin az 1917-es hatalomátvétel előestéjén írt *Állam és forradalom* című művében derűlátóan beszélt a minimális egyenlőtlenség kilátásairól, amikor a társadalomban minden pozíciót "munkásbérért" töltenek be. Mégis, még halála előtt, Lenin a hatalomban a hatalmi és szakértői pozíciókat betöltők "szükséges" ösztönzők és kiváltságok erőteljes szószólójává vált. Az 1930-as évek elejére Sta lin befejezte az egalitarizmus "devianciájának" megtagadását, és kialakultak a szovjet rétegződési rendszer alapvető intézményei: egy elitista oktatási rendszer, a magasabb ipari termelés elsődleges motorjaként szolgáló anyagi ösztönzők és jutalmak, egy

hatalmas bürokratikus és terrorista gépezet a tömegek ellenőrzésére, speciális üzletek, egészségügyi létesítmények, üdülőhelyek és más hasonló létesítmények hálózata.

az elit igényeit kielégítő dolgok, sőt, még a különböző típusú köztisztviselők egyenruháinak fokozatos rendszere is (1). Néhány részleges

intézkedés

a sztálini évek alatt felállított merev hierarchiák csökkentése Hruscsov alatt történt, de ettől függetlenül ma bárki, aki a szovjet esetet bizonyítékként használná arra a tételre, hogy a szocializmus a társadalmi egyenlőség növekedéséhez vezet, elég inspirált verbális tornát kell végeznie.

Mégis, a szovjet esetből levonható tanulságok nem teljesen egyértelműek. A szociológiai tanulmányokban általában "funkcionalizmusnak" és "konfliktuselméletnek" nevezett ismerős (ha nem is megfáradt) megközelítések

a nyugati rétegződés különböző elemzésekhez vezet (2). A funkcionista nézet szerint az egyenlőtlenség struktúrája, azaz a rétegződés szükséges és értékes, mivel ilyen struktúra nélkül

struktúrában az emberek nem lesznek motiváltak arra, hogy vállalják a komplex társadalomban szükséges képzést és felkészülést a különböző pozíciókhoz, hogy vállalják a nehéz és igényes pozíciók terheit, és hogy teljesítsék a feladatokat.

a munkájukban rendkívül motivált módon. Mivel a modernizálódó és ipari társadalmakban a foglalkozási és tekintélyi hierarchiák összetett sorozata létezik, elkerülhetetlen az anyagi, hatalmi és státuszkülönbségek érintettsége. Ebből a szempontból nézve a szovjet hatóságok önkényesen vezethették be az egyenlőtlenség néhány különösen aljas formáját, de a szovjet társadalom jelenlegi, igen egyenlőtlen formája megerősíti azt a nézetet, hogy a rétegződés elab orátus rendszere az iparosodás egyik "szükségszerűsége", és hogy a korai bolsevikok ostobák voltak, amikor azt hitték, hogy ilyen rendszer nélkül is boldogulhatnak.

Ennek az érvelésnek az ismert ellenpólusa, a konfliktusos nézet, hogy az egyenlőtlenség és a rétegződés alapvetően és eredendően kizsákmányoló és igazságtalan, legalábbis az eddigi formájában. Egyszerűen csak azt képviselik, hogy bizonyos erős csoportok hogyan tudják irányítani és elnyomni a kevésbé erős csoportokat. Minden ilyen uralkodó csoport az egyenlőtlenség létező formáinak szükségességéről és legitimitásáról szóló

elképzeléseket fog hirdetni, de ezeket a kizsákmányolás öncélú racionalizálásának kell tekinteni. Minden összetett társadalomban a meglévő egyenlőtlenségek ebben az értelemben "irracionálisak", és minden bizonnyal jelentősen csökkenthetők, ha nem is megszüntethetők. Ezen a prizmán keresztül,

a szovjet tapasztalatot sikertelen vagy félresikerült kísérletnek, vagy egyszerűen kegyetlen és hipokritikus átverésnek tekintik. Azok számára, akik ezt a kérdést inkább szocialista, mint anarchista szemszögből vitatják, a következtetés gyakran az, hogy különböző történelmi, geopolitikai, pszichológiai és egyéb okok miatt az "igazi" szocializmust soha nem próbálták ki Oroszországban, amely ehelyett a revizionizmus, az államkapitalizmus, a szociális imperializmus vagy más hasonló "torzulás" áldozatává vált.

Sokak számára, akik a Szovjetunióban az egalitarizmus kudarca ellenére továbbra sem hisznek a funkcionalista érvelés érvényességében, Kína a kulturális forradalom óta eltelt időszakban új reményt jelentett. Ezt megelőzően a kínai eset nem sokban különbözött a szovjet esettől: az 1949 előtti gazdasági és politikai elitet megfosztották a hatalmától, de új, összetett hierarchiák és előjogok jöttek létre. Katonatisztek, magas rangú káderek, értelmiségiek, tengerentúli kínaiak és más csoportok számos anyagi és nem anyagi előnyt élveztek, és egy elitista és erősen versengő oktatási rendszer biztosította, hogy azoknak, akik már rendelkeztek kiváltságokkal az új társadalomban, kiváltságos gyermekeik is legyenek. Az 1960-as évek elején kezdődött drámai reformok és programok sorozata, amely a kulturális forradalomban (1966-69) és annak következményeiben csúcspontot ért el, alapos kísérletet tett a kínai társadalom egalitáriusabb irányvonalak mentén történő átalakítására. Itt most ezeknek a változásoknak a természetével és későbbi sorsával foglalkozunk.

Destratifikáció

Az egyenlőségi hullám a kulturális forradalom előtt kezdett erősödni. Mao Ce-tung már 1963-5-ben komoly aggodalmának adott hangot a fennálló oktatási rendszer társadalmi következményei miatt, azzal érvelve, hogy az iskoláztatás túl hosszú és bonyolult, ami elválasztja a tanulókat a munka valóságától és a tömegekkel való kapcsolattól, miközben arra ösztönzi őket, hogy a bürokratikus

vagy értelmiségi elit tagjai legyenek. Rövidített
oktatásra szólított fel.
iskolai oktatás, több gyakorlati kurzus és több
fizikai munka a tantervben, és olyan újszerű

olyan ötletek, mint például, hogy a diákok az órán egymásnak suttogják a válaszokat, és unalmas órákon elszunyókálnak (3). A rá jellemző nyerseséggel kijelentette: "A jelenlegi iskolarendszer, tanterv és módszerek

a tanítást és a vizsgálatot mind meg kell változtatni, mert eltapossák az embereket(...) Nem lehet túl sok könyvet olvasni (...) Ha valaki túl sokat olvasna belőlük(...), könyvmoly, dogmatikus vagy revizionista lenne" (4). Kísérletek kezdődtek a rövidebb iskoláztatási időszakokkal, növelték a diákmunkát, és egyre nagyobb hangsúlyt helyeztek a politikai aktivizmusra és az osztályhátterre, nem pedig a jegyekre az oktatási kiválasztásnál.

1965-ben Mao kritizálta a Közegészségügyi Minisztériumot, amelyet "a városi urak minisztériumaként" emlegetett, mert a források aránytalanul nagy részét a városi egészségügyi problémákra összpontosította, és kezdeményezte a beruházások és a személyzet átirányítását a vidéki egészségügyi ellátás irányába, ami végül új intézményrendszert eredményezett, beleértve a mezítlábas orvos-paramedikális személyzetet és a szövetkezeti egészségbiztosítási rendszereket vidéken (5). 1965-ben a kínai fegyveres erőkből is megszűntették a rangsorokat, és Mao és néhány más vezető egyre több nyilatkozatot tett, amelyekben azzal érveltek, hogy ha a meglévő egyenlőségi rendszert nem alakítják át tovább, Kína aláveti magát a "revizionizmusnak" (azaz a szovjet típusú szocializmusnak), és feladja az egyenlőségi eszméket.

amiért a forradalom harcolt. A kulturális forradalom drámai tetőpontra hozta ezt a kialakulóban lévő kritikát, amikor diák- és munkásradikálisok milliói vonultak az utcára, hogy új forradalmat indítsanak az általuk "kapitalista úttörőknek" és "burzsoá hatalom birtokosainak" nevezett elit ellen. Az oktatási intézmények, a tömegszervezetek, sőt maga a Kínai Kommunista Párt is megszűnt, miközben az egymással versengő frakciók az új forradalomban az uralmi pozíciókért küzdöttek.

Mire három évvel később elült a por (köszönhetően a zavargások elfojtására küldött munkások és katonák csapatai által használt erőteljes "porszívóknak"), számos intézmény jelentősen megváltozott. A legmélyrehatóbb változások az oktatásban történtek,

amely nyilvánvalóan fontos terület annak meghatározásában, hogy a meglévő egyenlőtlenségek generációkon átívelnek-e vagy sem. Vázlatunk a bevezetett reformok rövidnek kell lenniük, mivel több

részletes kezelések máshol találhatóak (6).

Először is, az iskoláztatás hossza minden szinten lerövidült, a 6 éves általános iskolai és 6 éves középiskolai rendszerről 5 és 4-5 éves programokra, az egyetemi szinten pedig 4-6 évről 4-6 évre.

általában 3-3 és fél évre. Másodszor, a tantervet módosították, a nem lényegesnek vagy burzsoának tartott tantárgyakat és témákat elhagyták, a fennmaradó tudományos programot pedig lefaragták, hogy nagyobb adagban legyen helye a munkának, a katonai kiképzésnek és a politikai tanulmányoknak. (Sok középiskolában a diákok 2-3 hónapot kezdtek el gazdaságokban vagy gyárakban dolgozni, szemben a kulturális forradalom előtti 2-3 héttel.) A "nyitott ajtókon történő iskoláztatás" témáját dicsérték, a diákok az elméletet és a gyakorlatot kombinálták az osztályteremben és azon kívül, és arra ösztönözték őket, hogy inkább felvilágosult kétkezi munkásokká váljanak, mintsem hogy a felsőoktatásba való bejutásra törekedjenek, és hogy a fehérgallérosok soraiban. Harmadszor, Kína felhagyott a korábbi rendszerrel, amely szerint a "kulcsfontosságú pont" általános és középiskolák, amelyek többletforrásokat, a legképzettebb tanárokat és a legjobb diákokat kapták (ez utóbbiakat a városi területeken a városi szintű, szabványosított felvételi vizsgák révén toborozták). A katonatisztek gyermekei számára fenntartott speciális iskolákat és a magas rangú tiszték iskoláit szintén feloszlatták. Ezt követően minden iskolát és tanulót egyenlőnek kellett tekinteni. A diákoknak a saját iskolájukban kellett általános és középiskolába járniuk.

a közvetlen szomszédságban, belépési vizsgálatok nélkül (7). Energikus erőfeszítéseket tettek az oktatáshoz való hozzáférés egyetemessé tételére mind a vidéki, mind a városi területeken (az ideális az volt, hogy legalább az általános iskolai végzettséggel rendelkezzenek).

az előbbi esetében az iskolai végzettség, az utóbbi esetében pedig legalább az alsó középfokú végzettség). Negyedszer, az iskolákon belül a Mao Ce-tung által a diákok elleni "meglepetésszerű támadásnak" bélyegzett vizsgákat módosították vagy megszüntették, és bár a házi feladatok, a

számonkérések és a jegyek megmaradtak, hivatalos politikává vált a diákok előléptetése, függetlenül attól, hogyan teljesítettek az ilyen feladatokon. Ötödször, a

az egyetemek, miután 1970-72-ben újra megnyíltak, hasonlóan átalakultak. Nemcsak a tanulmányi időt rövidítették meg, hanem egyes egyetemeket valójában teljesen bezártak, mint "polgári fellegetvárakat", másokat pedig "szétszórtak" vidékre, hogy ott kovácsoljanak

szorosabb kapcsolat a paraszti tömegekkel. A fennmaradó egyetemeken belül ugyanez a "nyitott ajtók" hangsúlyozása érvényesült, minden évben jelentős időszakokat töltöttek fizikai munkával és társadalmi kutatásokkal gyárakban és gazdaságokban, vagy közvetlenül az egyetemen működő műhelyekben. A szisztematikus alapokon nyugvó egyetemi képzés megszűnt, bár néhány hallgatót nyilvánvalóan a diploma megszerzése után is tanoncszerű képzésben tartottak.

Az egyetemi hallgatókat egy olyan módszerrel választották ki, amely talán a reformok legújyszerűbb része volt. A legtöbb területen gyakorlatilag lehetetlenné vált, hogy a középiskolákból közvetlenül az egyetemre kerüljenek. Ehelyett a középiskolát végzetteknek ki kellett menniük és gyökeret verniük a társadalomban - néhányan a gyárakban vagy a hadseregben, de a legtöbben a vidéki kommunákban vagy az állami gazdaságokban, amelyek felszívták a középiskolások és a középiskolások munkáját.

16 millió városi fiatal az 1966-1977 közötti időszakban. Az egyetemi hallgatókat akkor olyan fiatalok közül kellett kiválasztani, akik legalább két évet töltöttek a munkahelyükön. Kezdetben a kiválasztási folyamat során nem használtak volna vizsgákat vagy a diákok tanulmányi eredményeinek ellenőrzését. Ehelyett az egyének a munkahelyükön keresztül jelentkeztek, majd a munkatársaik által folytatott megbeszélés és jelölés, a helyi párthatóságok jóváhagyása, majd az egyetem végső szűrése következett. A munkakedv, az osztályháttér és a politikai aktivizmus volt az elsődleges kritérium, nem pedig az intelligencia vagy a tudományos képességek. Kezdetben még az sem volt szabály, hogy a belépők középiskolások legyenek. diplomások, bár 1973-ra az egyetemi szintű tananyag tanításának problémái olyan diákok számára, akiknek nagy része csak általános vagy alsó középiskolai végzettséggel rendelkezett, ahhoz a kikötéshez vezettek, hogy a kandidátusoknak felső középiskolai végzettséggel kell rendelkezniük, és ahhoz a vitatott törekvéshez, hogy az utolsó, egyetemi szűrőszakaszt szigorúbb vizsgáztatási eljárássá tegyék (8). Ez a megreformált kiválasztási eljárás megpróbálta csökkenteni vagy kiküszöbölni a azt az előnyt, amelyet a városi, művelt osztályok az

1966 előtti időszak egységesített egyetemi felvételi vizsgáin keresztül élveztek, és hogy az egyetemeket a jó osztályhátterrel rendelkező "munkás-paraszt katona" diákok új fajtájával töltsék meg (9). Ezekről az új hallgatóktól azt várták, hogy visszatérjenek

a diploma megszerzése után munkát vagy katonai egységeket, ahelyett, hogy az egyetemi képzést a kiváltságos elitbe való bejutás útjaként használnák. Az egalitárius hullám azonban nem vezetett az egyetemi beiratkozások tömeges bővüléséhez; valójában az 1970-es évek elején a kínai egyetemeken csak feleannyi hallgató volt, mint a kulturális forradalom előtti csúcspontjukon, bár időközben a középiskolát végzettek száma drámaian megnőtt (10). Végül az oktatást túl fontos ügynek tartották ahhoz, hogy az oktatási bürokraták kezében hagyják, és a forradalom a katonai bizottságok tagjai által dominált katonai vagy a kívülről beküldött munkáspropaganda-csapatok (amelyekben a tanárok és a diákok képviselői, valamint az igazgatók is helyet kaptak) átvették az iskolák igazgatását az igazgatóktól és a kancellároktól.

Ezek a reformok számos politikai preferenciát tartalmaztak. Először is, a mennyiséget a minőséggel szemben hangsúlyozták. Az oktatás alsó szintjeit gyorsan bővítették, míg a felsőbb szinteket csökkentették, és elvetették azt a felfogást, hogy az iskolák elsősorban a tehetséges fiatalok felkutatásával és becsatornázásával foglalkozzanak. Az új rendszer minden szinten eltolta a hangsúlyt a könyvekből és az osztálytermi tudásról a gyakorlati képzés új formái felé, amelyek - reményeik szerint - nem fogják az ezeknek kitetteket olyannyira kiváltságos rétegnek tekinteni. A munkaerő-politika szempontjából úgy tűnik, hogy ezek a reformok a következőket tükrözik az a meggyőződés, hogy egy olyan fejlődő társadalomnak, mint Kína, nem elsősorban magasan képzett szakemberekre van szüksége, hanem jól motivált, alapfokú végzettséggel és műszaki ismeretekkel rendelkező kétkezi munkások tömegére. Még a kiválasztott kisebbség kiválasztása is hogy ki részesüljön felsőfokú oktatásban, olyan kritériumokon alapult, amelyek célja az elitista törekvések gátlása volt - olyan dolgokon, mint a munkáslelkesedés, a tömegekkel való kapcsolat, az osztályháttér és a politikai aktivizmus, nem pedig az intelligencia és a tudományos alkalmasság. Ebben a tekintetben nem helyénvaló a kínai reformokat forradalmi erőfeszítésnek

tekinteni, hogy alternatívát találjanak más modern társadalmak oktatási meritokráciáival szemben.

Ugyanez az egyenlőségi törekvés a társadalom más területein is végigsöpört. Vegyük például a káderekkel, a kínai kommunisták által létrehozott bürokratikus rendszer vezető személyzeteivel kapcsolatos politikát. A kulturális forradalom idején a legtöbb vezető káder keményen támadták, mint "burzsoá hatalomgyakorlókat" és "kapitalista útkeresőket". Néhányuk házat feldúlták a vörös gárdisták, elvesztették állásukat, és "tehénistállóba" (gyakran kis szekrényekbe vagy fürdőszobákba zárták őket a szervezeteikben), amíg a hibáikat vizsgálták. Több településen a háztartási alkalmazottakat tömegesen küldték el, mint a kizsákmányolás maradványait, és az ipari termékekre vonatkozó élelmiszerjegyek rendszerét osztották szét.

(amely a vezető kádereket és más magas jövedelmű csoportokat részesített előnyben) eltörölték. Megszüntették a vezető személyzet számára fenntartott külön étkezéket, valamint a már említett, a káderek gyermekei számára fenntartott speciális iskolákat. Számos helyen a rangidős káderek kénytelenek voltak kiköltözni tágas és jól felszerelt lakásaikból, és szerényebb lakásokba költözni, míg több egyszerű munkáscsalád költözött korábbi lakóhelyükre. A speciális párt- és kádereképző iskolák hálózata, amelynek célja az elit kiválasztása és kiképzése volt, szintén megszűnt, legalábbis átmenetileg, és nagyszámú kádert küldtek a távoli falvakba a parasztok közé, hogy megtisztítsák őket a bürokratáktól.

módok (11). 1969 után a "Május 7. káderiskolák" új hálózatát hozták létre, amely ugyanezt a célt szolgálta. A káderek rotációs rendszerben vidékre mentek (kezdetben 1-3 évre, később már csak általában 6 hónap) mezőgazdasági munkára és politikai tanulmányokra, amelyek célja az "átnevelésük". A termelési egységek kádereinek rendszeres időszakokat (mondjuk heti egy napot) kellett a saját egységükben lévő rendes munkahelyeken ledolgozniuk. Az egész társadalomban bevezették az adminisztráció egy módosított formáját is, a forradalmi bizottságot, amelyben az adminisztrátorok megosztották a hatalmat beosztottaikkal és külső munkások vagy katonák. Általánosságban ezek a reformok azt hivatottak megakadályozni, hogy a társadalom különböző

szektoraiban dolgozó káderek elitista "új osztályá" váljanak, amelynek érdekei elkülönülnek azokétól, akiket vezetnek (12).

Ugyanezen politikák közül sokat alkalmaztak az értelmiségiekkel szemben is. Mind a régi társadalomban és külföldön, mind az 1949 után Kínában képzetteket arrogánsnak és imprac tikusnak állították be, akiket inkább a hírnév és a szakmai előjogok, mint a termelés szükségletei érdekelték. vagy a tömegek véleménye. Nekik is át kellett alakítaniuk a hozzáállásukat a kétkezi munkában és a május 7-i káderiskolákban töltött idő alatt. Azt mondták nekik, hogy hajlandóak az államot szolgálni.

minden olyan munkakörben, ahol szükség volt rájuk, ahelyett, hogy buzgón terveznék a saját szakterületükön való felemelkedésüket a ranglétrán. Szemrehányást kaptak, amiért túl sokat foglalkoznak a haszontalan elmélettel, és arra utasították őket, hogy tanuljanak a hétköznapi munkások és parasztok gyakorlati készségeiből. A tanároknak azt mondták, hogy ne viselkedjenek úgy, mintha diktátorok lennének az osztályteremben, a diákokat pedig arra bátorították, hogy "menjenek szembe az árral", és kritizálják azokat a tanárokat, akik ideológiai hibákat követnek el. Az újságírók és írók jogdíjrendszerét megszüntették az egyenes bérrendszer javára. Az irodalomban és a művészetekben létező művek többségét burzsoának ítélték.

"mérgező gyomok", és új, politikailag tisztább művek, mint például a forradalmi operák modelljei, vették át a helyüket. Általánosságban az amatőr etikát hangsúlyozták, a költészet, a novellák és a festészet

egyre inkább az egyszerű munkások, parasztok és katonák által szabadidejükben előállított termékek. Egyéni a tudományos, irodalmi és művészeti munkák hitelezése egyre inkább átadta helyét a kollektív és névtelen alkotásoknak.

A kínai társadalom más kiváltságos rétegeit is érintette. A tengerentúli kínaiak - azok, akiknek rokonaik voltak külföldön, vagy akik maguk is visszatértek külföldről, hogy Kínában éljenek - egy sor olyan helyzetet élhettek meg, amelyekben különleges kiváltságok. Átutalásokat kaphattak a tengerentúli rokonoktól származó fizetéseket, és ezeket, valamint a speciális élelmiszerjegyeket arra használják fel, hogy mások számára nem elérhető árukat vásároljanak, gyakran speciális,

korlátozott hozzáférésű üzletekben. Számos területen különleges lakhatást biztosítottak a visszatért tengerentúli kínaiak számára, és egyes helyeken az egyének a tengerentúlról küldött pénzeszközökből magántulajdonban lévő lakásokat vásárolhattak, amelyek minősége jóval jobb volt, mint az átlagpolgárok által lakottaké. Különleges iskolákat hoztak létre

a visszatért tengerentúli kínai fiataloknak a kínai oktatási rendszerhez való alkalmazkodásának segítése és az egyetemi vizsgákra való felkészítésük, valamint az ilyen diákok bizonyos mértékű előnyben részesültek az egyetemi kiválasztás során, és számos speciális egyetemre is felvételt nyerhettek. elsősorban számukra hozták létre. Általában a tengerentúli kínaiak különleges elbánásban részesültek (chao-ku) az oktatás, a munkához jutás és más területeken, és egy tengerentúli kínai ügyekért felelős bizottság gondoskodott az érdekeikről. E kiváltságok többsége a kulturális forradalom következtében elsöpörték. A Tengerentúli Kínai Ügyek Bizottságát feloszlatták, és a speciális raktárak, élelmiszeradagok, iskolák stb. eltűntek. A különleges magánlakások egy részét is elkobozták, és átadták a hétköznapi családoknak, hogy azokban lakjanak. A külföldön élő rokonokkal rendelkező kínaiak továbbra is kaphattak pénzáttutalásokat, de a "tengerentúli kapcsolatokkal" rendelkezőkkel szembeni erős gyanakvás időszakában egyeseket arra kényszerítettek, hogy szakítsák meg ezeket a kapcsolatokat, és utasítsák vissza a külföldre történő áttutalásokat. hogy megkapják azokat a különleges pengeszekőket, amelyek megkülönböztetik őket szomszédaiktól és munkatársaiktól.

Az egyenlőségi hullám nem utolsósorban a bér- és ösztönzőrendszer módosításával járt. Már a kulturális forradalom előtt támadás érte az ipari vállalatoknál alkalmazott ösztönzőrendszereket, és a meglévő darabdíj- és prémiumrendszereket elítélték, mert "anyagi ösztönzőket helyeztek a parancsnokság alá" (a politika fölé). és "cukormázás lövedékekkel" csábítják a munkásokat a revizionizmus felé. Ezeket a rendszereket szinte mindenütt elvetették az egyenes munkaidőkeret, azaz a fix bérrendszerek javára, ahol a dolgozókat az erkölcsi ösztönzők és a csoportnyomás révén várhatóan több termelésre fogják motiválni. A rangok és bérek differenciált rendszere megmaradt, de most már a szolgálati időt tükrözte, nem pedig a termelékenységet vagy más kapcsolódó tényezőket.

A legtöbb városi munkást és egyéb alkalmazottat pedig "befagyasztották" a meglévő ranglétrán,

1963 után nem került sor nagyszabású előléptetésekre. 1975-ben még a megmaradt rögzített bérrendszer is támadás alá került a "burzsoá jogok" kritikájának kampányában. A kampány dokumentumai Mao Ce-tungtól származó idézetekkel rámutattak a

hasonlóságok a kínai 8 osztályos ipari munkások bértáblája és az ipari kapitalizmusban alkalmazott rendszerek között. Bár azzal érveltek, hogy a munka szerinti elosztás szocialista elvét kell követni, azt állították, hogy az UP kevesebb erőfeszítést tett a fokozatos korlátozására. az anyagi különbségek, ezek az egyenlőtlenségek revizionizmust és a kapitalizmus esetleges helyreállítását szülnék (13). A városi bérek gyakorlatilag befagyasztása, miközben a vidéki bérrendszerek fokozatos emeléseket tettek lehetővé, segített csökkenteni a városi és vidéki jövedelemkülönbségeket, a "három különbség" egyikét, amelynek megszüntetésére a kínaiak jó marxistaként kötelezték el magukat. Ugyanakkor vidéken számos időbérrendszert és más, egalitáriusabb munkapontrendszert is erőltettek, hogy csökkentsék a falvakon belüli egyenlőtlenségeket. A kínai társadalomban az elosztási és kiválasztási rendszerek pedig egyre inkább elfordultak az olyan kritériumok hangsúlyozásától, mint a tudás, a képességek és az egyéni termelékenység, és a politikai aktivizmus, a munkakedv és az osztályháttér hangsúlyozása felé fordultak.

Mindezek a változások nem eredményeztek egyenlőtlenség és rétegződés nélküli társadalmat, de komoly és átfogó erőfeszítést jelentettek a kulturális forradalmat megelőzően létező, kialakult pri vilegesek sok fajtájának megfékezésére. Ezeket a kínai médiában olyan érvek kísérték, amelyek szerint az ilyen különbségek és kiváltságok nem a szocializmus vagy a fejlődő gazdaság szükséges jellemzői voltak, hanem valójában a revizionizmus és a kapitalista restauráció első lábát jelentették. A megváltozott rendszert valójában alkalmasabbnak tartották a tömeges munkáslelkesedés és a népakarat mozgósításának előidézésére, amelyre Kína gazdaságának fejlesztéséhez szükség volt.

A Szovjetunióval összehasonlítva a kínai társadalmi szintér számos jellemzője reményt adott egyes elemzőknek, hogy sikerült megtalálni a módját annak, hogy a gazdasági fejlődés érdekében ne kelljen feladni a forradalom egyenlőségi eszméit. Először is, a kínai forradalom tömeges

forradalom volt, amely vidéken fejlődött, és nem egy kis városi konspiratív elitből alakult ki. Mint ilyen, a mozgósítás szükségessége és készsége

a dolgozó tömegeket jobban ki kellene fejleszteni Kínában, és kevésbé kellene, hogy érvényesüljön az a törekvés, hogy ezeket a tömegeket "fegyelmetlenekként" irányítsák, és a városi elit érdekeit szolgálják. Másodsor, Kína tanulhatott a Szovjetunió "negatív tapasztalatainak" megfigyeléséből, és valójában Mao és mások is reagáltak azokra a társadalmi következményekre, amelyeket a "szovjet modell" Kínába való bevezetésének kísérlete okozott az 1950-es években. Harmadsor, Kína sokkal intenzívebb és átjárhatóbb szervezeti rendszert épített ki, mint a Szovjetunióban. A nem mezőgazdasági foglalkoztatás feletti teljesebb állami ellenőrzés mellett kevésbé kell anyagi ösztönzőkre támaszkodni a munkaerő elosztásában, mint a szabadabb szovjet munkaerőpiacon. és a munkaegységeken belül lehetséges lehet csoportos nyomást mozgósítani a termelés és más célok támogatására, anyagi ösztönzők használata nélkül, hatékonyabbak mint ami a Szovjetunióban lehetséges lenne (14). Egyesek egyszerűen azzal érvelnek, hogy Kína elmaradottabb gazdasága és hatalmas népessége miatt egyszerűen csak egy olyan munkaerő-politika, amely az iskolai végzettség csökkentését és a kétkezi munkások tömegeinek mozgósítását helyezi előtérbe, megfelelőbb, különösen mivel a fejlett technológiát és tudományt szükség esetén külföldről lehet kölcsönözni, ahelyett, hogy jelentős költséggel újból kifejlesztjük. Ilyen és ehhez hasonló okok miatt úgy tűnt, hogy a kulturális forradalom utáni reformok új reményt vagy bizonyítékot nyújtanak arra, hogy az egalitáriusabb társadalmi berendezkedés elfogadható és fenntartható.

Restratifikáció

Minden ilyen vita egyre inkább akadémikusnak, ha nem ostobának tűnik. Mao Ce-tung már két éve halott, de máris az új vezetése lelkesen, sőt talán még örömmel is nekilátott az előző évtized egyenlőségi reformjainak lebontásának. Mao attól való féltelme, hogy egalitárius programjait az éjszaka folyamán elnyomja a "revizionizmus", miután halála indokoltnak tűnik, mert a revíziók

nagymértékben és gyorsan zajlanak. A Mao halála után egy hónappal a "négyes banda" (Mao özvegye, Csang Cs'ing és három másik radikális támogatója) megtisztítása után, a az új vezetők kihasználták az ellenük folytatott kampányt

hogy igazolják kísérletüket arra, hogy visszaforgassák az időt az 1960-as évekbe, ha nem is az 1950-es évekbe. E változásokról szóló beszámolóink csak előzetes lehet, mivel a helyzet még mindig változóban van, és szinte naponta történnek drámai felfedezések.

Az oktatásban az egali tariai reformok lebontásának üteme különösen gyors volt. Már 1973-5-ben is voltak erőfeszítések a felvételi vizsgák visszaállítására, az osztályfegyelem szigorítására és a tanulmányok hangsúlyosabb tételére, bár 1975-6-ban ez a "fordított irány" megállt. Mao halála óta az oktatás minőségének és színvonalának hangsúlyozása győzött. Az általános és középiskolai oktatás csökkentett, tízéves sorrendjét nem hagyták el, bár a most a diákok egy évvel korábban, **hatéves** korukban kezdenek. Az alacsonyabb iskolai szintek általánossá tételének célját sem vetik el. De a kulcsfontosságú általános és középiskolák és egyetemek hálózatát helyreállították (valójában több egymásba ágyazott hálózat van - egy országos, tartományi, városi és egyéb helyi), és ismét többletforrásokat, a legjobb oktatókat és a legmodernebb tantervi újításokat kapják. A diákok beiskolázására vonatkozó szomszédsági elvet elhagyják, legalábbis a középiskolák szintjén, a helyreállított városi szintű felvételi vizsgák javára, hogy kiválasszák a legképzettebb diákokat ezekbe a kulcsfontosságú iskolákba. Az iskolákon belül a "nyitott ajtók" hangsúlyozását visszavágják azáltal, hogy az egyszerű hogy "a diákok fő feladata a tanulás". például a kézi munka visszatér a kulturális forradalom előtti, évi néhány hetes rutinjához (15). A tantervet megerősítik, az alapvető természettudományos tantárgyakat, idegen nyelveket és más, elvetett vagy csökkentett tantárgyakat visszaállítják és felértékelik, sőt egyes esetekben még az általános iskolákba is bevezetik. A tantervet és a tankönyveket országos szinten egységesíteni kívánják, ahelyett, hogy a helyi közösségek és termelési egységek helyzetéhez és igényeihez igazodnának. A tanárok beosztásának és más oktatási ügyek szigorú ellenőrzése most ismét az oktatási minisztériumi bürokrácia kezébe kerül. Mi több, most először egy kifejezett rendszer a

az iskolán belüli nyomon követést dicsérik, a tanulók teszteknek kapnak, majd a maximális tanulás elősegítése érdekében "f :t", "átlagos" és "lassú" osztályokba sorolják őket (16). A tanárok tisztelete is újra divatba jött, akárcsak a szigorú osztályfegyelem.

Talán még ennél is fontosabb, hogy a diákok most már tudják, hogy egy kiválasztott kisebbségnek van kilátása arra, hogy közvetlenül az egyetemre menjen, és vidékre meneküljön a kiküldetés előtt. A fiatalok leküldéséről nem mondanak le, és a városi középiskolát végzettek nagy része továbbra is

vidéken kell letöltenie egy kis időt. Mostanában azonban az új egyetemi hallgatók 20-30%-át közvetlenül a középiskolából választják ki, és a különösen tehetségesek akár már a középiskola befejezése előtt bekerülhetnek az egyetemre. Az egyetemi kiválasztás ismét elsősorban a szabványosított felvételi vizsgákon múlik, amelyek közül az elsőt 1977 decemberében tartották. Az ezen a vizsgán elért pontszám az elsődleges, bár nem kizárólagos kiválasztási kritérium, és érdekes megjegyezni, hogy a középiskolát végzettek számára külön mentességet biztosítottak az életkor és a családi állapot tekintetében.

1966-7, hogy részt vegyen a vizsgákon, nyilvánvalóan a arra hivatkozva, hogy ők voltak az utolsó osztályok, amelyek a kulturális forradalom reformjainak az iskolai oktatás minőségét rontó hatása előtt alakultak ki. A felosztatott vagy szétszórt egyetemek nagy részét újraalapították, és kiválasztott intézményeket arra utasítottak, hogy vegyenek fel nem bentlakásos nappali tagozatos diákcsoportokat, hogy minél gyorsabban növeljék a beiratkozók számát, bár ez a politika nyilvánvalóan növeli a városi fiatalok előnyét a vidéki fiatalokkal szemben a bejutásban. Az egyetemek szintjén is csökkenteni kell a kommunákban, gyárakban, politikai tanulmányok és egyéb tevékenységek során eltöltött időt, hogy a diákok elsajátíthassák a tudományos ismereteket. Az egyetemi képzés időtartamát pedig meghosszabbították, általában négy évre a bölcsészképzésben és öt évre a természettudományos képzésben.

Továbbá a kulturális forradalom óta először fordul

elő, hogy az új végzős hallgatókat szisztematikusan vizsgáztatják. Az az elv, hogy a diplomásoknak vissza kell térniük

az eredeti termelési egységükbe a diploma megszerzése után, mostanra úgy módosították, hogy csak néhány rendes főiskolára (elsősorban a mezőgazdaságban és az erdészetben), de főként a munkaegységek által működtetett képzési programok külön hálózatának, a vidéki "május 7-i főiskoláknak" és a "július 21-i munkáskollégiumoknak" a végzőseire vonatkozik. A legtöbb egyetemi program végzősei most már bocsánatkérés nélkül beoszthatók a szakmákban és a bürokráciában betöltött állásokba. Még arra is voltak burkolt utalások, hogy újfajta tesztek bevezetésének lehetősége is felmerült, hogy a diplomásokat megfelelő külső munkahelyekhez lehessen juttatni. Tehát az új típusú egyetem a hallgató egészen más lesz, mint a korábbi évek politikai és munkaügyi aktivistája, ami már több intézményben is feszültségekhez vezetett az elsőévesek és a felsőbb éves hallgatók között. (17)-

A káderek sorsa is megváltozott. Már az 1970-es évek elején visszafordították a velük szembeni szélsőségesebb intézkedéseket. Sok esetben visszahelyezték őket munkahelyükre, visszakerültek tágasabb lakásaikba, tömeges "bérlőik" kilakoltatásával, és engedélyezték, hogy szükség esetén ismét alkalmazzanak cselédeket, hogy megbirkózzanak a munkájukkal járó terhekkkel. A kádergazdaságokban való tartózkodásukat általánosságban 6 hónapos időszakokra csökkentették, és a sajtónak az elmúlt évben a "május 7-i káderiskolákról" való szinte teljes hallgatása arra utal, hogy ezt a rendszert jelenleg újraértékelik, és lehet, hogy módosítják vagy eltörlik. A pártiskolák hálózatát, amelynek célja a politikai vezetői pozíciókba szánt káderek képzése volt, nemrégiben nagy sikerrel állították vissza teljes körű működésbe (18). A káderek képességeinek megfelelő kihasználása, tekintélyük tisztelete, az egyéni felelősségvállalás rájuk bízása, a számukra biztosított a rendszeres előléptetések (a teljesítmény és nem csak a szolgálati idő alapján) és a szigorú szervezeti fegyelem mind-mind olyan témák, amelyeket ma újra hangsúlyoznak, bár a

káderhatalommal való visszaélések is előfordulnak.

meztámadta (19). A társadalom főbb területein (iskolák, gyárak, termelési brigádok, kutatóintézetek stb.) a tömegek és a külső munkások és katonák képviselőit tömörítő forradalmi bizottsági irányítási formát elvetették az indiánok és katonák rendszeréhez való visszatérés javára.

a pártbizottságok által felügyelt egyéni igazgatók vagy vezetők, mint a kulturális forradalom előtt. A "négyek bandájának" azon állítását, miszerint a vezető káderek magas jövedelme és tekintélye elkerülhetetlenül revizionistaként viselkednek (ez az érv furcsa módon közel áll Djilas új osztály téziséhez), abszurdnak bélyegezték (20). A közelmúltban még olyan javaslatok is elhangzottak, hogy a termelési egységek vezető kádereinek anyagi bónuszokat és előléptetéseket kellene felajánlani a termelés növelésének jutalmaként (21). Végül, meg nem erősített hírek szerint a katonai rangok visszaállítását is fontolgatják (22).

Az értelmiségiek számára a hangsúly "vörösről" a "szakértőre" való eltolódása drámai következményekkel járt. A kínai közvéleménynek azt mondják, hogy a "négyek bandája" minden értelmiségit virtuális osztályellenségnek tekintett, de valójában hazafias egyéniségek, akiknek hozzájárulása létfontosságú lesz a "négy modernizációhoz", még akkor is, ha sokan közülük nem hajlandók politikai kérdésekkel foglalkozni. A hivatalos előírások most már kimondják, hogy idejük legalább 5/6-át a szakterületükön végzett munkára kell fordítaniuk, a fennmaradó időt pedig kézi munkára, politikai tanulmányokra és egyéb tevékenységekre kell szánniuk, és lehetőleg a szabadidejükre (23). Az értelmiségiek nagy részét, akiket korábban fizikai munkára és más, a képzettségüknek nem megfelelő munkákra osztottak be, a "minden szakmában dolgozók" hangsúlyozásával és a szakmai kérdések politikának való alárendelésével összhangban, most visszaveszik a munkakörükbe. a munkára, amelyre kiképezték őket. Ők jobb feltételeket ígértek a munkájukhoz, többek között több kutatási pénzt és felszerelést, kutatási asszisztenseket és külföldi tudósokkal való kapcsolattartást. Legalábbis néhány településen a kiemelkedő teljesítményt nyújtó kutatóknak jobb lakhatást ígérnek, előnyben részesítik őket gyermekeik vidéki áthelyezésében, és különleges figyelmet kapnak a máshol dolgozó házastársak áthelyezésében ugyanoda (24). Az elméleti alap kutatás újra nagy divatba jött. Az értelmiségiek között jelenleg a legkiemelkedőbb modell egy 45 éves matematikus, Chen Ching-jun, aki

az elmúlt tizenöt évet az irodájába zárkózva
töltötte, és

könyvtár próbálja bizonyítani (eddig csak részleges sikerrel) a "Goldback-féle sejtést", amely szerint minden 2-nél nagyobb páros számot két prímszám összegével (25) lehet újra bemutatni. Nehéz lenne elképzelni tökéletesebb ellenpontját annak a korábbi hangsúlynak, hogy az értelmiségiek a tömegek között végzett kétkezi munkába merüljenek, és azonnali termelési problémákat oldjanak meg. Az akadémiai címetek visszaállították, az oktatók és kutatók fizetésemelését végrehajtották vagy megígérték, és néhány tanárt a közelmúltban "különleges fokozatú" státuszba léptettek elő a szokásos 11 fokozatú fizetési rangsorrendszer fölé, a tanításban elért különösen kiemelkedő eredmények (és nem például a politikai tisztaság vagy egyszerűen a szolgálati idő miatt) jutalmaként (26).

Ezenkívül több mint 100 000 "jobboldali", köztük sok értelmiségi, akiket 1957-ben a párturalom bírálataért tisztogattak meg, mostanra kegyelmet kapott, és sok esetben visszahelyezték őket a munkába (27).

Betiltott és kegyvesztett írók és művészek nemrégiben előbújtak a fából és újraindultak tevékenységüket, és az előző évtizedben betiltott művek és témák - hazai és külföldi - ismét megjelennek a "könyvesboltokban és a színpadon, bár nem világos, hogy a korábbi jogdíjrendszer visszaállt-e vagy vissza fog-e állítani. A művészetekben, de még inkább a tudományban, az egyes alkotó egyén szerepe

ismét dicsérik. Hangsúlyozzák a kutatók és kutatási igazgatók autonómiáját, és speciális tudományos órákat tartanak az ilyen személyzetet felügyelő pártkáderek számára (28).

Mіндеzen változások furcsa módon tükröződnek a kínai hivatalos propaganda tartalmában. A plakátokon, amelyek korábban a győzelemről győzelemre haladó dolgozó tömegek izzadt képviselőit ábrázolták, most egy újabb, általában az első sorban látható figura látható - egy karcsú, laboratóriumi köpenyes, szemüveges, de izzadtságtól mentes alak, aki széles mosollyal nyugtázza, hogy visszakerült az őt megillető helyre a hivatalos nézőtérén.

A tengerentúli kínaiak hasonlóképpen éles változást látnak az őket érintő politikákban. A változások ismét Mao halála előtti időkre nyúlnak

vissza, különösen az 1972-ben megkezdett
nagyarányú kiutazási vízumnyújtás azok számára,
akik külföldön kívánnak csatlakozni a rokonsághoz.
Az ütem

az elmúlt évben azonban felgyorsult. Helyreállították a tengerentúli kínai ügyekkel foglalkozó bizottságot, és erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy visszaállítsák az 1966 előtti kiváltságokat és különleges bánásmódot, amelyet ezek az emberek élveztek. Ahol elkobozták őket, ott a magánházaikat és a jobb minőségű állami lakásokat is vissza fogják adni nekik, és a jelentések szerint a külföldön élő rokonaik ismét küldhetnek majd pénzt, hogy magánlakásokat vásároljanak nekik. A kínai származású szakképzett személyzetnek, akik hajlandóak Kínába jönni, a jelentések szerint számos előnyt ígérnek: ugyanarra a helyre való munkára való kinevezést, és azt az ígéretet, hogy amikor akarják, ismét elhagyhatják Kínát. A visszatelepült tengerentúli kínaiak számára fenntartott speciális általános és középiskolák hálózatát újjáépítik, két speciális egyetemet hoztak létre a tengerentúli kínaiak számára, és az ilyen családokból származó fiataloknak bizonyos előnyt ígérnek a rendes egyetemeken való helyekért folyó versenyben. A még mindig külföldön tartózkodó kínaiakat ismét arra ösztönzik, hogy pénzeszközöket fektessenek be Kínán belüli fejlesztési projektekbe, és az ígért kamatlábak lényegesen magasabbak, mint a kínai állampolgárok számára elérhetőek. Még arról is vannak jelentések, hogy a tengerentúli kínaiak számára visszaállítják a különleges élelmiszerjegyeket és vásárlási kiváltságokat. Azt is ígérik nekik, hogy külföldi kapcsolataik miatt nem lesznek automatikusan politikai gyanúsítottak, hogy nem akadályozzák meg őket abban, hogy átutalásokat kapjanak, és hogy egyenlő vagy kedvezményes elbánásban részesülnek a Kommunista Ifjúsági Ligába, a Kommunista Pártba, a hadseregbe és az érzékeny munkakörökbe való felvétel során (29).

Ami a bér- és ösztönző politikát illeti, 1977 végén tizennégy év után először került sor általános béркиigazításra. E bérreformnak az egyenlőtlenségre gyakorolt pontos hatásait nehéz megállapítani. Úgy tűnik, hogy az emelések nagy része az alacsony beosztású, hosszú ideig dolgozók körében koncentrálódott, ami további egyenlősítésre utal. Ugyanakkor egy másik emeléssorozat a teljesítmény és a hozzájárulás elismeréseként

adják, ami nagyobb egyenlőtlenségre utalhat (30). Ugyanakkor a maoista időkorlátos havi bérekre vonatkozó korlátozást egyre inkább feloldják az egységek javára.

a bónuszokkal járó darabszámos vagy időbéres rendszerek elfogadása, amelyek szintén az egyenlőtlenséget erősítik. A kínai sajtó tele van a "titkos anyagi ösztönzőkről" szóló történetekkel, olyan vállalatokról, amelyek 1972-4-ben a hivatalos rosszallás ellenére visszaállították az ilyen rendszereket (31). Továbbá a korábban említett speciális "fokozat feletti", valamint a professzori és kutatói előléptetések, amelyek egyértelműen nem a legalacsonyabb fokozat emelésének elvén alapulnak, valamint egy nemrégiben megjelent jelentés, amely szerint a nyolcadik fokozat feletti munkásosztályokat hivatalosan is be fogják vezetni (32). Mivel a városiaknak most azt ígérik, hogy a termelékenység növekedésének elismeréseként ezentúl rendszeresen felfelé fogják igazítani a bérüket, legalábbis egyértelmű, hogy a város és a vidék közötti jövedelemkülönbség növekedni fog. A vidéken belül országszerte darabszámos és kvóta- és bónuszrendszereket támogatnak, amelyeknek a falvakon belüli különbségeket kellene elősegíteniük. Az ilyen rendszereket azonban 1971 óta legalábbis megtűrték (33). Általánosabban szólva, a sajtóban mostanában arra figyelmeztetnek, hogy ne mechanikusan alkalmazzanak osztályhátterű címkéket az emberek kiválasztása és előléptetése során a kívánatos állásokba, hanem helyezték a hangsúlyt elsősorban az egyéni teljesítményre (34).

Igaz, nem minden, a kulturális forradalom utáni politikát utasítanak el, és nem minden korábbi politikát állítanak vissza. A káderek gyermekei számára fenntartott speciális iskolákról és a káderek számára fenntartott külön étkezdékről nem számoltak be, legalábbis nem kifejezett formában. A május 7-i káderiskolákat és a városi középiskolák végzőseinek nagy részének vidékre küldését továbbra is fenntartják, és az általános és középiskolai oktatás megmaradt a lerövidített tízéves időtartamnál. Az erkölcsi ösztönzőket és a politikai munkát nem vetették el, csak csökkentették a szerepüket. Mindent összevetve mégis lenyűgöző, hogy mennyire átfogó ez a kísérlet az idő visszaforgatására, és milyen drámai gyorsasággal hajtották végre, még mielőtt Mao biztonságban elrejtőzött volna kristálysarkofágjában.

a kínai társadalom ilyen mértékű korlátozása
miatt felhozott okok közül.

Elemzés

A kínai új vezetők és a kínai sajtó által használt érvek több kategóriába sorolhatók, amelyek közül nem mindegyik érdekel minket itt. Például a korábbi egyenlőségi hullámot úgy írják le, mint egy rossz irányú eltérést, amelyet a "négyek bandája" támogatott, megsértve Mao valódi akaratát, bár nem nagyon tisztázzák, hogy ha ez így van, miért nem mondta ezt el nekünk Mao az utolsó évtizedében. A sajtóban folyó viták nagy része Marx, Engels, Lenin, Sztálin és Mao idézését foglalja magában annak bizonyítására, hogy a mostani ösztönzők és különbségek, amelyeket elősegítenek összhangban vannak a marxista canc-'ls. Mint a legtöbb ilyen doktrinális gyakorlat, ez is kevés megvilágosodást eredményez, mivel a hit atyái mindannyian ellentmondásos kijelentéseket tettek az egyenlőségről és a javadalmazásról különböző időpontokban. Mindenesetre a legtöbb idézett orákulum kijelentései annyira homályosak, hogy számos bűnt és néhány erényt is lefedhetnek. Például a maoisták és a modernizálók mind egyetértenek azzal a standard formulával, hogy a szocializmusban az elosztásnak a munkához való hozzájárulás szerint kell történnie, nem pedig egyenlően. De - ey nem tudnak megegyezni a politikai vezetők, a professzorok, az esztergályosok és a parasztok munkájához való hozzájárulás összehasonlításának értelmes kritériumaiban, és ezért nem értenek egyet abban, hogy e képlet szerint a jelenleginél több vagy kevesebb egyenlőtlenségnek kellene lennie.

Ha egy szinttel lejjebb ereszkedünk az ilyen ideológiai formuláknál, akkor azt találjuk, hogy a legtöbb érv, amelyre a restratifikáció bevezetésekor támaszkodtak, olyanok, amelyek minden nyugati társadalomtudós számára meglehetősen ismerősek, ha nem is kedvesek; ismét a funkcionalizmus lexikonjában vagyunk. Kína új vezetői alapvetően azt mondják népüknek és nekünk, hogy az anyagi, hatalmi és státuszkülönbségek funkcionálisak.

és szükségesek a "négy modernizációban", azaz a Kína gazdaságilag fejlett társadalommá való átalakítására irányuló törekvésben betöltött szerepük miatt. Ezen "ésszerű" különbségek

csökkentése az előző évtizedben állítólag súlyos károkat okozott Kína gazdaságának és

társadalmi szövet. Tekintsünk át néhány konkrétumot.

Az oktatásban azt állították, hogy a megreformált rendszer alacsony színvonalú, sőt félig írástudatlan diplomásokat bocsátott ki. A tesztek, a felvételi vizsgák és általában a tanulmányok de hangsúlyozása, valamint a bukások hiánya, a tanárok zaklatása és a középiskola után az egyetemre való továbblépés kilátásának hiánya együttesen azt jelentette, hogy a diákoknak kevés motivációjuk volt a leckék tanulására, és így sokan nem is.er. Még az erre motiváltak is úgy találták, hogy a tanulás rövid időtartama, amelynek nagy részét kint töltötték munkával és más tevékenységekkel, és a politikai megbízólevelek hangsúlyozása is megnehezítette, sőt politikailag kockázatosná tette, hogy tanulmányaik során sokat tanuljanak. Egyetemi szinten az új hallgatók olyan sokféle háttérrel rendelkeztek, és annyira megterhelték őket a "nyitott ajtók" tevékenységei, hogy még a középiskolai szintű technikai ismereteket sem tudták elsajátítani (35). Mindenesetre az egyetemi képzés kulturális forradalmi szüneteltetése (hét évig, sőt sok intézményben ennél hosszabb ideig nem születtek diplomások) és a szisztematikus graduális képzés megszüntetése miatt Kína megfosztotta magát az egyetemi képzés lehetőségeitől. a magasan képzett szakemberek új generációját, amelyre még a fejlett országok fejlődésével való lépéstartáshoz is szükség lenne.

Másrésről a megreformált egyetemi kiválasztási rendszerről kiderült, hogy számos visszaélésre hajlamos. A korábbi felvételi vizsga rendszert "a jegyek burzsoá diktátorhajójának" tekinthetjük, de nem szabad elfelejteni, hogy Kínában, mint máshol, a szabványosított vizsgákat azért vezették be, hogy a társadalom minden szintjén felismerjék a valódi tehetségeket, és megakadályozzák, hogy az egyetemi helyeket a gazdagok és hatalmasok utódai monopolizálják. A szabványosított vizsgák eltörlésével és a helyi egységek ajánlásainak rendszerével a "pull" kihasználásának lehetőségei jelentősen megnöttek. A sajtóban megjelentek olyan esetek, amikor helyi káderek jelölték be utódaikat vagy **rokonaikat**, és olyan esetek is, amikor felsőbb káderek húzták meg

a szálakat, hogy gyermekeiket "a hátsó ajtón keresztül" felvegyék, és úgy tűnik, hogy ezek az esetek széles körben előfordultak. Így még csak nem is

nem világos, hogy ez a megreformált szelekciós rendszer mennyire szolgálta eredeti céljait, vagyis az egyszerű munkások és parasztok utódainak főiskolai tanulmányi lehetőségeinek bővítését, vagy az elsősorban közhasznú, közhasznú munkások beiskolázását (36).

A káderek nagymértékű kritikája állítólag legalább háromféle problémát eredményezett. Úgy tűnik, hogy sok kádert annyira megfélemlített a kemény bánásmód és a felsőbb politikák szeszélyes változása, hogy határozatlanná váltak, és nem voltak hajlandók bátran kezdeményezni és felelősséget vállalni az egységeiken belül. Mások a frakciókba tömörültek, kapcsolatokat ápoltak és támogatókat toboroztak, hogy megvédjék magukat és megtámadják helyi ellenfeleiket, annak ellenére, hogy ez zavarokat okozott a munka rendezett folyamatában. Az ilyen frakciótevékenységre, a "polgári" szabályok és előírások eltörlésére, a vezetők kivégzésére, valamint arra a hatalomra, amelyet képzetlen kívülállók gyakoroltak az egységeikben, sok beosztott cinikus, közömbös vagy egyszerűen lusta lett. Más szóval általános tekintélyválság alakult ki, és a legutóbbi változások arra irányulnak, hogy újra megteremtés a határozott vezetést és a készséges követést (37).

Ami az értelmiségieket illeti, azt állítják, hogy a legtöbbjüket megfélemlítették vagy nehezteltek rájuk. Úgy érezték, hogy osztályellenségként kezelik őket. Nemcsak hogy nem értékelték a hozzájárulásukat, de az a veszély fenyegette őket, hogy különböző "címkékkel" bélyegzik meg őket, és "átnevelésre" szállítják őket, ha megpróbálják energiáikat a szakterületüknek szentelni. Sokakat áthelyeztek a képzésüknek nem megfelelő munkára, mások kedvetlenül dolgoztak, és néhányan betegséget színleltek, hogy teljesen kivonuljanak a munkából. Így még azoknak az értelmiségieknek a szakértelmét is, akiknek Kínában már volt szaktudásuk.

nem használták ki megfelelően, ami ahhoz vezetett, hogy az ország egyre inkább lemaradt a világ többi részének tudományos és szellemi színvonalától (38). A legsúlyosabb problémákat a jövőre nézve látták. A Kínában nem képeznek új, magasan képzett

szakembereket, és a korábbi generációkat
eltántorították az alapelméleti munkától, az
alapot a

a jövőbeni tudományos fejlődés és a technológiai problémák megoldása komolyan veszélybe kerülne. Az irodalomban és a művészetekben a fából faragott és ismétlődő művek ilyen korlátozott választékának előállítására a tömegek unalmához vezetett, és akadályozta e médiumok tömegeket inspiráló és szórakoztató potenciálját. A radikális politika elzárta Kínát sok olyan dologtól is, ami saját örökségében és a nyugati kultúrában hasznos volt. Ezen okok miatt szükségesnek és indokoltnak dicsérik azt a törekvést, hogy az embereket teljes mértékben kihasználják a képzettségüknek megfelelő területeken, és jutalmazzák és dicsérik őket (39).

A Kínán belüli tengerentúli kínaiak kiváltságainak megvonása az érintettek körében nehezteléshez vezetett, és tíz-, ha nem százezreket késztetett arra, hogy kérelmezzék Kína elhagyását, amikor erre 1972 után lehetőség nyílt (40). A politika változása a Kínába irányuló pénzáttalások áramlását is befolyásolta, elvágta a külföldön született hazafias kínaiak áramlását, akik azért jöttek, hogy hazájuknak szolgáljanak, és negatívan befolyásolta Kína támogatását a más országokban élő tengerentúli kínai közösségekben. A restauráció a kiváltságok megszüntetését szükségesnek tartják annak helyreállítása érdekében, hogy a tengerentúli kínaiak pozitívan járuljanak hozzá Kína ügyéhez mind belföldön, mind külföldön (41).

Azt is állítják, hogy a kulturális forradalom utáni reformok komoly problémákat okoztak a városi munkások körében. A termelési eredményekhez kötött anyagi ösztönzők és szankciók, valamint az emelési kilátások hiánya sok munkás számára alacsony elkötelezettséget eredményezett a vállalkozásuk iránt, és a lankadáshoz vezetett.

a munkahelyen, a hiányzások, a kisstílű lopások, sőt, a termelést megzavaró és nagy anyagi veszteségeket okozó frakciótüntetések és sztrájkok is. A városi szolgáltatási szakmákban az alacsony fizetés és státusz, valamint az ösztönzők és büntetések hiánya a szorgalom hiányához és az ügyfelek gyenge kiszolgálásához vezetett, annak ellenére, hogy többször tanulmányozták Mao cikkét: "Az embereket szolgálni". Úgy tűnik, hogy a vidéket nem érintették ilyen súlyosan az ilyen problémák, de ennek ellenére egyes helyeken a jelentések

szerint a parasztok rossz munkával reagáltak az egalitárius munkaponti rendszerekre.

vagy a mezőgazdaság elhagyásával, hogy külső jövedelemszerzési lehetőségek után nézzenek. Általánosságban az egész társadalomban úgy ítélik meg, hogy a díjazás nem volt eléggé szoros kapcsolatban a munkaeredményekkel ahhoz, hogy a termelésre a szükséges ösztönző hatást gyakorolja. A lakosságnak őszintén megmondják, hogy az egyenlőségnek háttérbe kell szorulnia a termelési törekvések mögött (42).

Általánosságban tehát az elmúlt két évben bemutatott érvek azt állítják, hogy a szükséges tekintélyt és ösztönző rendszereket aláásták az előző évtizedben, így az emberek az élet számos területén kevés motivációt kaptak a kemény munkára, és nem volt büntetés a lógásért, a fegyelmezetlenségért és a frakciózásért vagy más nemkívánatos viselkedésért. A nem mezőgazdasági munkaerőpiac feletti mindenre kiterjedő állami ellenőrzés miatt a különböző munkák elvállalásának gazdasági jutalmi kevésbé voltak lényegesek, mint a

egy kapitalista társadalomban vagy a Szovjetunióban, de a bürokratikus elosztási rendszer nyilvánvalóan nem találta meg a módját annak, hogy a magasan képzett és motivált emberek minden munkahelyet betöltsenek, és az átható szervezeti rendszer és a mozgósított csoportnyomás rutinszerűvé és képtelenné válik arra, hogy a maximális munkaeredményeket motiválja a segítség nélkül.

anyagi ösztönzők. Az elmúlt évtized rendszere tehát, amely azon az elképzelésen alapult, hogy az egyenlőtlenlégek csökkentésével az egyszerű munkások és parasztok tömegeinek maximális munkajelzése felszabadul, a gyakorlatban nyilvánvalóan meglehetősen hanyag erőfeszítésekhez vezetett a társadalom minden szintjén.

Több kifogás is felhozható ezekre az alapvetően funkcionalista érvekre. Először is, a kínai sajtóban a rossz fegyelméről, a motiváció hiányáról, a munkabeszüntetésekéről, a pazarlásról és egyéb problémákról szóló rémtörténetek ellenére a kínai gazdaság nem teljesített rosszul a kulturális forradalom utáni időszakban. Valójában az 1964 és 1974 közötti időszakban az ipari termelés körülbelül 10%-kal nőtt.

évente, a mezőgazdasági termelés pedig talán 3%-os, ami igen impozáns számadat. Igaz, hogy az ipari növekedési ütemet nagyjából a 1974-7-ben a felét, és hogy ezekben az években a mezőgazdaság egyáltalán nem nőtt, de mivel ez csak az időszak végére vonatkozik, ezért mi

megvitatása során nem egyértelmű, hogy az 1966-os elosztási és ösztönző politikát kellene hibáztatnunk-
76 e csökkenésért, vagy elit politikai konfliktusok, földrengések és aszályok, esetleg más problémák (43). Mindenesetre a kínai gazdaság egy ideig úgy tűnt, hogy a destratifikációs rendszer alatt meglehetősen jól halad. Talán lehet azzal érvelni, hogy a kínai gazdaság jobban is teljesíthetett volna, vagy hogy az igazi veszély a jövőben rejlik, különösen az oktatási rendszer "kibelezése" miatt, de a gazdasági harácsolásról szóló élénk retorika mégsem illeszkedik pontosan a látható bizonyítékokhoz. (Ne feledjük, hogy a kulturális forradalom idején a radikálisok hasonlóan rémhíreket meséltek arról, hogy a revizionista politika milyen károkat okozott a gazdaságnak, noha az azt megelőző évek gazdaságilag is jók voltak.).

Másodszor, a kínai funkcionalista érvek ismertsége miatt azok, akik más kontextusban nem találják őket meggyőzőnek, elgondolkodhatnak azon, hogy vajon a jelenlegi korlátozó intézkedések valóban szükségesek-e Kína fejlesztési programjai számára, és milyen hatással lesznek a társadalom azon főbb rétegeire, amelyek nem részesülnek belőlük, különösen a parasztokra és a rosszul képzett városiakra. Harmadszor, és ez egy kapcsolódó pont, a funkcionális kritikusai megjegyyezhetik, hogy talán más motivációk is szerepet játszanak a kínai gazdasági fejlődés iránti egyszerű aggodalmon kívül.

A bosszú és a rosszindulat nem kizárt. A jelenlegi öt kínai csúcsvezető közül az egyiket, Teng Hsziao-p'ing-et nem egyszer, hanem kétszer tisztították meg a kínai radikális vezetők parancsára, Mao áldásával, és a pálca megfordítása és az utolsó nevetés nem biztos, hogy teljesen idegen gondolatok számára. A csoport egy másik tagja, Yeh Chien-ying, a volt védelmi miniszter, jelenleg a Nemzeti Népi Kongresszus elnöke, akinek veje Kína első számú zongoraművésze. A vejét letartóztatták, és a kulturális forradalom idején a lázadók ellen

harcolt és eltörte a karját, amit Yeh nem tudott megakadályozni (44). Feltételezhető, hogy még egy olyan tiszteletreméltó öregúrnak, mint Yeh Csien-ping, is okoz némi örömet, ha visszavághat a

gyökök. És természetesen nagy számban vannak olyan káderek és értelmiségiek, akiket a kulturális forradalom idején megtisztítottak és becsmételtek, majd 1970-76-ban visszahelyeztek a posztjukra, de minden korábbi státuszuk és előnyük nélkül. Felmerülhet az a gondolat, hogy ezek az emberek erős választói csoportot alkotnak a restratifikáció mellett, függetlenül attól, hogy ez a politika Kína modernizációjának érdekeit szolgálja-e vagy sem. Végezetül, nem lehetünk biztosak abban, hogy az egészet újra össze lehet rakni. Tekintettel az összes változásra az emberek életében az elmúlt évtizedben, az új ösztönzőrendszerek nem biztos, hogy olyan hatást gyakorolnak a népi motivációkra, mint korábban. Továbbá nem mondhatjuk biztosan, hogy a restratifikációs politika tartós lesz, és nem követi majd egy újabb dialektikus kilengés a destratifikáció felé, ahogy a kínai vezetés egyes szegmensei újra aggódni kezdenek az elosztási politikák társadalmi következményei miatt (45).

Talán nem fogadhatjuk el tehát némi szkepticizmus nélkül, hogy Kína a rétegződés funkcionalista elméletét alkalmazza. De elég világosnak kell lennie, hogy a Mao utáni Kínában a rétegződés és annak funkcionalista indoklása a napirenden van, miután egy évtizedig kísérleteztek az egalitáriusabb formákkal. Talán Kína közelmúltbeli tapasztalatai éppúgy nem "bizonyítják", hogy az ilyen egyenlőtlenségek és kiváltságok szükségesek bármely komplex társadalomban, mint ahogyan a szovjet eset sem. De egyelőre a kínai esetre már nem lehet úgy hivatkozni, mint arra a bizonyítékra, hogy a funkcionalista érvek tévesek, hogy a szocializmus képes biztosítani a gazdasági fejlődés megvalósításának képlete a társadalmi egyenlőség iránti elkötelezettség feladása nélkül. Azok, akik még mindig ragaszkodni akarnak a hithez, azt fogják tapasztalni, hogy még mindig bizonyítaniuk kell, és hogy Kína nem sok segítséget tud nyújtani nekik ebben a tekintetben.

MEGJEGYZÉSEK

1. A Szovjetunióban az egalitarizmustól való eltávolodás klasszikus tanulmánya Barrington Moore, *Soviet Politics; The Dilemma of PoWeP*, Cambridge: Harvard University Press, 1959. Az oroszországi rétegződés elemzését a késő sztálini időszakban lásd Alex Inkeles, "Social Stratification and Mobility in the Soviet Union", *American Sociological Review*, 1950, 15: 465-479. Lásd egy másik, ugyanerről a témáról szóló classic munkáját: Milovan Djilas, *The New Class*, New York: Praeger, 1957.
2. Lásd a klasszikus vitákat Kingsley Davis és Wilbert Moore, valamint Melvin Tumin között az alábbi könyvben. R. Bendix és S.M. Lipset, szerk., *Class, Status, and Power*, 2. kiadás, New York: The Free Press, 1966; továbbá G. Lenski, *Power és Privilege*, New York: McGraw-Hill, 1966.
3. Lásd például Mao "A Tavaszi Fesztiválon adott utasítások a nevelőmunkáról" című, 1964. február 13-i közleményét, in *Cultural Background*, no. 891, 1969. október 8., 42-4. o.; továbbá "Talks with Mao Yilan-hs in (1964-1966)", in S. Schram, szerk., *Mao Tse-tung Unpublished*, Harmondsworth: Penguin Books, 1974, 242-52. o.
4. Mao Ce-tung, "Utasítások ...", *op. cit.*, 43-44. o.
5. Mao Ce-tung, "Utasítások az egészségügyi munkáról", 1965. június 26., in: *Cultural Background*, 892. sz. 1969. október 21., 20. o.
6. Átfogó áttekintést, valamint az e reformokról szóló korábbi cikkekre való hivatkozást nyújt S zanne Pepper, "Education and Revolution: The 'Chinese Model' Revised," *Asian Survey*, 1978. szeptember.
7. Ahol nem volt elegendő tanár és hely a környékbeli középiskolákban mindenkinek, aki oda akart járni, ott felvételi vizsgák helyett az alsóbb szintű iskolák ajánlásainak rendszerét alkalmazták, figyelembe véve olyan kritériumokat, mint az életkor, az osztálycímkek, a politikai aktivizmus és a család gazdasági körülményei.
8. 1973 után a radikális vezetők megpróbálták visszautasítani ezeket a szűrővizsgákat, és ennek során népszerűsítették Chang T'ieh-sheng példaképét, aki állítólag üres vizsgadolgozatot adott le, és tiltakozott, hogy túlságosan elfoglalt volt azzal, hogy a parasztok közé integrálódjon ahhoz, hogy a vizsgára készüljön. Lásd Martin King Whyte, "A Tale of Two Models", *Contemporary China*, 1977. március.
9. Az osztályhátter-címkek a családjuk gazdasági helyzete alapján az egyes személyeknek adott megnevezésekre utalnak.

1949 előtt. Bár a címkéknek nincs kapcsolatuk a jelenlegi munkahelyekkel vagy gazdasági helyzettel, mégis fennmaradtak, a férfi 1 ineknél öröklődtek, és 1962 után egyre fontosabbá váltak az egyének megítélésében és megbélyegzésében vagy jutalmazásában. Lásd Richard Kraus, "Class Conflict and the Vocabulary of Social Analysis in China," *China Quarterly*, no. 69, March 1977, pp. 54-74.

10. Az egyetemi beiratkozások száma az 1972-3-as 200,000-ról 1976-7-ben 584,000 hallgatóra emelkedett, míg 1959-60-ban 810,000 egyetemi hallgatót jelentettek be. Ehhez képest a középiskolai tanulók száma 14 millió 1 ion 1965-6-ban 35 millió 1 ionra 1972-3-ban, majd a 58,3 millió ion 1976-7. Lásd Martin King Whyte, "Inequality and Stratification in China," *China Quarterly*, 64. sz., 1975. december, 694. o.; és Suzanne Pepper, "An Interview on Changes in Chinese Education after the 'Gang of Four'," *China Quarterly*, 77. sz., 1977. december, 815-6. o..
11. Ennek az élménynek az eleven leírását lásd Jack Chen, *Egy év Upper Felicityben*, **New York: Macmillan, 1973.**
12. Átfogóbb tárgyalást tartalmaz R. Pfeffer, "Leaders and Masses", in M. Oksenberg, szerk., *China's Developmental Experience*, New York: Praeger, **1973.**
13. Lásd különösen Yao Wen -uan, "On the Social Basis of the Lin Piao Ant.-Party Clique", *Peking Review*, 10. szám, 1975, 5-10. o., "A Lin Piao Ant.-Party Clique társadalmi alapjairól".
14. Az ösztönzők kisebb jelentőségéről és az ösztönzőkre való támaszkodásról Kínában lásd Carl Reskin, "Workers' Incentives in Chinese Industry", in Joint Gazdasági Bizottság, Egyesült Államok Kongresszusa, *Kína: A gazdaság újraértékelése*, Washington: U.S. Government Printing Office, 1975. A Kínában egyedülállóan átható szervezeti rendszer leírását lásd: Martin King Whyte, *Small Groups and Political Rituals in China*, Berkeley: Univ. of California Press, 1974.
15. Az idézőjelben lévő mondat Mao 1966. május 7-i utasításának egy részére utal: "Ez a diákokra is érvényes. Bár fő feladatuk a tanulás, tanulmányaik mellett más dolgokat is meg kell tanulniuk - vagyis ipari munkát, gazdálkodást és katonai ügyeket. A burzsoáziát is kritizálniuk kell". (*Peking Review*, 32. szám, 1966. augusztus 5., 7. o.). Ezt az irányelvet a kulturális forradalom után arra használták fel, hogy igazolják a tiszta akadémikusoktól való eltávolodást. Most pusztán a hangsúly visszahelyezésével az első tételbe, az egész ~~politika~~hangsúlyt

- visszaváltozik arra, ami korábban volt.
16. *People's Daily*, 1978. április 23. A központi irányítást az Oktatási Minisztériumnak visszaadó határozatról lásd: *Summary of World Broadcasts* (a továbbiakban: *SWB*), FE/5737/.
Bl 1/8-10. A szabványosított szövegekről lásd: *Hszinhua News Bulletin*, 1978. május 16., 31. oldal.
 17. E változásokról részletesebben lásd Suzanne Pepper, "Education and Revolution", *op. cit.* Köszönöm Dr. Peppernek, hogy a publikálás előtt megtekinthettem ezt a lenyűgöző tanulmányt. A lehetséges munkaközvetítő vizsgákra való utalás Teng Hsiao-ping, "Speech at the National Education --l Work Conference," *Peking Review*, no. 18, 1978. május 5., 9. o.; lásd még *SWB*, FE/5737/BII/8-10. A különböző kohorszok közötti feszültségről diákok, lásd: Agence France Presse, Peking, 1978. március 22.
 18. *Peking Review*, no. 43., 1977. október 21., 6-14. o.
 19. Lásd például: *People's Daily*, 1977. október 31.; 1977. december 7.; 1978. május 27.; *SWB*, FE/5816/BI 1/6. Egy nemrégiben megjelent cikk még a korai ipari kapitalizmusban alkalmazott "Taylor-rendszer" előnyeire is rámutatott, amely a menedzserek technikai módszere volt arra, hogy a lehető legtöbb munkát hozzák ki a dolgozókból.
 20. Lásd *People's Daily*, 1977. október 8.; *Red Flag*, 1977. 11. szám, 61-4. o.; *Enlightenment Daily* (Kuang-ming Jih-pao), 1978. február 20.
 21. Lásd *People's Daily*, 1978. május 5., 4. oldal.
 22. A rangok visszaállításáról szóló vitáról a *South China Morning Post* 1978. május 5-i száma számolt be. 1978. május 23-án a *Wen Hui Pao*, egy hongkongi kommunista újság közölte egy kínai katonai szóvivő rejtélyes tagadását a változás megtörténtéről.
 23. Lásd: ^{11c}P.C. Központi Bizottság körlevél a Nemzeti Tudományos Konferencia megrendezéséről," *Peking Review*, no. 40, 1977. szeptember 30., 9. o.; Teng Hsiao-p' ing még tovább ment, és azt javasolta.
hogy a tudósok teljes munkaidőt tudjanak szentelni a munkájuknak. Lásd a Nemzeti Tudományos Konferencián tartott beszédét,
megjelent: *Peking Review*, 12. szám, 1978. március 24., 15. o.
 24. Szecsuan tartomány e tekintetben szerzett modellértékű tapasztalatairól lásd: *People's Daily*, 1978. március 12.; a kantoni Chung Shan Egyetem ilyen gyakorlatáról lásd: *Ta Kung Pao* (Hongkong), 1977. november 8.
 25. Lásd: *Peking Review*, 1. szám, 1978. január 6., 30. o.
 26. Lásd *SWB*, FE/5812/BI 1/7 (az Új Kína Hírügynökség 1978.

május 4-i közleményéből). Egy hongkongi informátor, aki nemrég tért vissza egy kínai útról, azt állította, hogy azt mondták neki, hogy az ilyen különleges osztályú tanárok fizetése a következő lehet

250 júanig terjed, ami 5-6-szorosa annak, amit egy átlagos tanár keres.

27. *Wen Hui Pao*, 1978. május 13.

28. Lásd például a következő nyilatkozatokat:

"Nem szabad azonban alábecsülnünk vagy tagadnunk az egyén szerepét a tudományos-technológiai területen.

A tudomány és a technológia területén az egyén kemény munkája és kreativitása rendkívül fontos."

(*Külföldi Műsorszolgáltatási Információs Szolgálat - a továbbiakban*

FBIS, szeptember 26., ES.)

"Néhány kutatást most a tömegekkel együtt kell végezni, és néhány kutatást a szakmának egyedül is el kell végeznie".

(*FBIS*, október 18., ES.)

"A tudomány története azt mutatja, hogy milyen nagyszerű eredményeket lehet produkálni a tudomány területén egy valóban tehetséges ember felfedezéséből! (...). Minden poszton felülről lefelé haladva meg kell osztani a felelősséget és egyéni felelősségi rendszert kell kialakítani (...).

A kutatóintézetek igazgatóinak és igazgatóhelyetteseinek szabad kezét kell adnunk a tudományos és technológiai munkában a munkamegosztásuknak megfelelően (...) Nem szabad ferde szemmel néznünk rájuk. A pártbizottságoknak meg kell ismerkedniük a munkájukkal, és meg kell vizsgálniuk azt, de nem szabad megpróbálniuk kiszorítani őket". (Teng Hsziao-p'ing, beszéd az Országos Tudományos Konferencián, *op. cit.*

pp. 16-1 7.

29. Lásd Frank Ching, "Peking is Seen Opening Avenue for Investment", *Asian Wall Street Journal*, 1978. május 5.;

~~the~~ *Daily*, 1978. január 4.; *SWB*, FE/5739/811/3; *Wen Hui*

Pao, 1978. május 13. A két helyreállított speciális egyetem a kantoni Chinan University és az amoyi Overseas Chinese University. A szerző Kantonban látott egy hirdetőt, amelyben bejelentették a különleges tengerentúli átutalási vásárlási igazolásokat és a különleges üzletek 1978. április 1-jétől történő visszaállítását.

30. *People's Daily*, 1978. január 2.

31. Lásd: *People's Daily*, 1973. május 5.; *Peking Review*, 7. sz. 1978. február 17., 6-8. o.; *ibid.*, 16. sz. 1978. április 21., 6-8. o.

32. *Ta Kung Pao*, angol kiadás, 1978. május 11., 2. o. A múltban egyes gyárakban alkalmanként különleges besorolásokat alkalmaztak a nagyon képzett munkások számára, de e kijelentés szövegkörnyezetéből úgy tűnik, mintha ez általános gyakorlattá válna. Ha ez így lenne,

akkor ez nyilvánvalóan elutasítaná a kínai nyolcosztályos ipari munkásokban jelenlévő differenciálódás mértékével kapcsolatos aggodalmakat.
bérrendszer, amelyet Mao Ce-tung hangoztatott, amint azt a

- A "burzsoá jogok" elleni kampány 1975-ös dokumentumai.
33. Lásd *People's Daily*, 1978. május 5. A vidéki ösztöndíjrendszerek elemzését az 1970-es évek elején egy tartományban lásd: William L. Parish és Martin King Whyte, *Village and Family in Contemporary China*, Chicago: Univ. of Chicago Press, 1978, 5. fejezet.
34. Lásd *People's Daily*, 1978. május 12.; *ibid.* 1978. május 17; *ibid.* 1978. május 24.
- 35, Chou Jung-hszin, az 1975-ös oktatási minisztert a radikálisok e kijelentéséért és más kritikákért elüldözték hivatalából, majd meghalt.
- A Sanghaji Városi Forradalmi Bizottság tudományos és technológiai csoportja azonban ezt követően tesztelte a különböző tudományos és technológiai osztályokon dolgozni készülő főiskolai diplomásokat, hogy kiderüljön, elsajátították-e azokat az alapvető ismereteket, amelyeket a középiskolásoknak tudniuk kell. Az eredmények nem voltak biztatóak: 68% megbukott matematikából, 70% megbukott fizikából és 76% megbukott kémiából, és néhányan még egyetlen kérdésre sem tudtak válaszolni a szakterületükön.
- Lásd *People's Daily*, 1977. október 23.
- Az új hangsúlyról olyan idézeteket találunk, mint a következő: ""A vizsgákat, amelyeket korábban válogatás nélkül lenéztek, most hatékony eszközként használják. a tanulmányi szint emelése és a diákok érdeklődésének felkeltése a tanulás iránt." (FBIS, 1977. nov. 3., E20. o.).
- "A szocialista főiskolák (...) nem létrák, amelyeken egy kiváltságos réteg felmászhat. Egy szocialista társadalomban az emberek
- mindenki egyenlő jogokkal rendelkezik ahhoz, hogy főiskolára járjon, ami nagyban különbözik a régi Kínától. De a szocialista társadalom még mindig nem kommunizmus, és a vidéki és városi iskolák közötti oktatási szintbeli különbségek, a történelem maradványai, még mindig léteznek. A különbség lépésről lépésre csökken, de a különbség teljes felszámolásának egyetlen módja az általános és középfokú oktatás fejlesztése a vidéki területeken és a középiskolai oktatás fejlesztése.
- emeljék oktatási színvonalukat - mindezt a termelés folyamatos növekedése alapján. Ezt nem lehet a legjobb tanulók kiválasztásának elvének megváltoztatásával elérni." (Hszinhua News Bulletin, 1978. május 13., 17. oldal).
- "Tavaly a diákok kiválasztásakor elég sok káder és értelmiségi gyerek jó jegyeket kapott a vizsgán, jó politikai teljesítményt nyújtott, és a szerint

a szelekciós elvek szerint, felvételt nyertek az egyetemekre (...) A régi káderek a forradalom értékes erőforrásai, az értelmiségiek dolgozó emberek, és ha kiváló utódaik az egyetemekre felvételt nyernek, összhangban a

a párt politikájával, ami 1 segíti a négy modernizáció
mielőbbi ~~is~~ ami a párt proletár line helyes
megtestesítője." (*People's Daily*, május 24, 1978.)

36. A *People's Daily* 1977. október 26-i számában a
következő nyilatkozatot olvashatjuk a "négyes
bandáról": "Elleneztek a tanulmányi vizsgákat, és
hangsúlyozták az "ajánlásokat", ami lehetőséget
biztosított azoknak, akik a hátsó ajtón keresztül
akartak bejutni a főiskolára".
37. A káderek tétova hangulatáról lásd a következőket
nyilatkozat:
"Nem mernek bátran az élre állni a dolgok megtételében,
hanem a 'lassan haladjunk, várjunk, majd cselekedjünk'
hozzáállást választják. Mindenről meg akarnak győződni,
mielőtt cselekednének, mintha a folyó köveit akarnák
megérinteni, amikor átkelnek rajta. Amikor problémába
ütköznek, a biztonság kedvéért mindig azt mondják, hogy
várni kell, amíg a helyzet tisztázódik. Nem lépnek addig,
amíg a megérkezés
a "vörös ~~diplom~~ n" hivatalos pecsétjével
ellátott dokumentumok." (*FBI* 8, FE/5806/F11/9.)
A káderfrakciókról és a kivételezésről lásd: *People's
Daily*, 1977. október 7,
38. A következő nézet tanúja:
"Néhány tudományos és műszaki munkára kiképzett főiskolai
diplomást ehelyett beszerzőnek, eladónak, raktárosnak,
gépírónak vagy szakácsnak osztottak be. Egyeseket, ~~az~~
például rakétaindításra specializáltak, ajtónállóként osztottak
be. Néhányan, akiknek az automata vezérlés volt a
szakirányuk, hentesek lettek, a matematikatanárokból és
a jövevénynyelveket ismerőkből pedig üzemanyag-gáz-
értékesítőket vagy pékeket csináltak". (*SWB*,
FE/5810/611/6.) Liaoning tartományban a felszabadulás utáni
egyetemi diplomások egyharmadát állítólag ilyen nem
megfelelő munkára osztották be, és csak Pekingben nyolcezer
technikus volt ilyen helyzetben, ötezer pedig
Anhui tartományban. Teng Hsziao-p' ingnek a Nemzeti
Tudományos Konferencián elmondott beszédében (*op.
cit.*), valamint számos más hivatalos szövivő által is
elhangzott az a kijelentés, hogy Kína a világ többi
részéhez képest lemaradt.
39. Az irodalom és a művészetek terén folytatott politikáról
lásd: *Peking Review*, 17. szám, 1978. április 28., 7-
10. o. A kutatói címek visszaállításáról: "Ez a fontos
politikai intézkedés fokozná a műszaki állásokban
dolgozók felelősségérzetét, teljesebb érvényre juttatná a
tudományos és műszaki személyzet bölcsességét és

találékonyágát,

és arra ösztönözzük őket, hogy tegyenek erőfeszítéseket a kínai tudomány és technológia világszínvonalra emelése érdekében." (FBIS, 1977. október 5., EB.)

Hasonlóképpen, a tanári címek visszaállításával és a fizetésük emelésével kapcsolatban: "ez a döntés arra ösztönzi a tanárokat, hogy kezdeményezőkézségüket és kreativitásukat teljes mértékben kihasználják a tanításban. a szocialista nevelés szolgálatába állítják, és arra ösztönzik őket, hogy "Vörös és Szakértő" legyenek." Így nagyobb mértékben járulnak hozzá a modernizációs mozgalomhoz". (FBIS, 1978. március 18, E20-21.)

40. 1973-4-ben körülbelül 60 000 ember érkezett Kínából Hongkongba kilépési vízummal. 1976-7-ben ez a szám - részben brit nyomásra - 30 000 főre csökkent, de 1978 első négy hónapjában több mint 20 000 legális bevándorló érkezett. Lásd: *South China Morning Post*, 1978. május 4., *ibid.*, 1978. május 25.
41. Lásd FBIS, 1978. április 1 7., H3; *People's Daily*, 1978. január 4.
42. Lásd például a következő kijelentéseket:
"Mindenkinek a munkája szerint" arra ösztönzi a munkást, hogy belevesse magát a munkájába, és ez segít emelni a munkaerőt.
termelékenység és ezáltal a társadalmi termékek növelése. Továbbá az egyéni munkamennyiség és a fogyasztás mennyisége feletti felügyelet gyakorlása segít a fásultság, az élőködő magatartás és az állami javak téves kisajátításának felszámolásában." (*People's Daily*, Febr. 27, 1978.)
"Azt, hogy egy elosztási rendszer jó vagy rossz, nem szabad pusztán az alapján megítélni, hogy egyenlő vagy egyenlőtlen, ezt elsősorban annak figyelembevételével kell megtenni, hogy milyen szerepet játszik a termelés fejlődésében (...) Soha nem adtunk elsőbbséget annak a kérdésnek.
egyenlőség, ami nem a proletárforradalmi harc célja." (*People's Daily*, 1977. dec. 21.,)
43. Itt követem Nick Lardy személyes kommunikációjában elhangzott néhány pontot, bár az értelmezés az én sajátom.
44. *Ta Kung Pao*, 1978. április 24.
45. A kínai sajtóban számos olyan cikk jelent meg, amely azt állítja, hogy alacsonyabb szinteken ellenállást vált ki e politikák gyakorlatba ültetése. Lásd például: *People's Daily*, 1978. január 23.; *ibid.*, 1978. március 16.; *ibid.*, 1978. május 6.; FBIS, 1978. március 29., H1. Az utóbbi forrás kritizálja azt a nézetet, hogy a

kényelmes

az értelmiségiek életkörülményei a "nagykutyák kiszolgálása".